



DAGELIJKS WERKEN AAN UIERGEZONDHEID

Melkveehouders en hun bedrijfsdierenartsen bespraken onder begeleiding van Karlien Supré en Koen Lommelen van MCC Vlaanderen de resultaten van de melkqualiteit op hun bedrijf. – *Mirjan Thys, Zoetis & Luc Van Dijck*

De Vlaamse melkveebedrijven worden steeds groter; het management vereist een doorgedreven professionele aanpak. Dat kan alleen met een goede registratie van belangrijke gegevens zoals ziektegevallen en behandelingen. Zo kan de ingestelde therapie geëvalueerd worden op het vlak van productkeuze, duur behandeling ... Vanuit deze evaluatie kan men beslissen om indien nodig het behandelprotocol gericht aan te passen. Dergelijke werkwijze laat een verantwoord geneesmiddelengebruik toe. Zoetis (het vroegere Pfizer Animal Health) organiseerde samen met MCC een aantal bijeenkomsten in Vlaanderen waar de veehouders samen met hun bedrijfsdierenartsen de officiële kwaliteitsresultaten, de MPR-uitslagen en de resultaten van bacteriologische melkonderzoeken onder de loep namen om zo melkqualiteit en uiergezondheid op de melkveebedrijven te kunnen bijsturen.

Uierontsteking

Het tankcelgetal geeft een aanwijzing van het aantal subklinisch geïnfecteerde koeien. Een tankcelgetal van 300.000 wijst erop dat zo'n 30% van de koeien besmet is. Het zijn vaak oudere koeien die verantwoordelijk zijn voor een hoog tankcelgetal. Er is een verband tussen het celgetal en het vervangingspercentage. Klinische mastitis leidt tot grote verliezen. Maar ook subklinische mastitis doet de productiviteit dalen. We spreken van 'verborgen kosten' omdat we de verliezen niet echt zien. Zowel bij gevallen van klinische als subklinische mastitis is bacteriologisch onderzoek van een melkstaal zinvol. De kostprijs weegt niet op tegen de voordelen. Naast het opsporen van de ziekteverwekkers, kan er ook een antibiogram worden aangevraagd. Dit geeft aan welke antibiotica actief zijn (en welke niet) tegen de geïsoleerde kiem. Het is nuttig om bij elk geval van klinische

uierontsteking steeds een melkstaal te nemen vooraleer de behandeling is ingesteld en dit staal in te vriezen. Indien de therapie niet aanslaat, kan het melkstaal alsnog worden onderzocht. Wat de hoogcelgetalkoeien betreft, is het aan te raden om samen met de dierenarts de dieren gericht te selecteren voor bacteriologisch onderzoek. Nog een goede raad: houd de MPR-lijst met de koe-attenties bij de hand bij ieder bezoek van de dierenarts. Zo kan hij de probleemkoeien in één oogopslag onderzoeken.

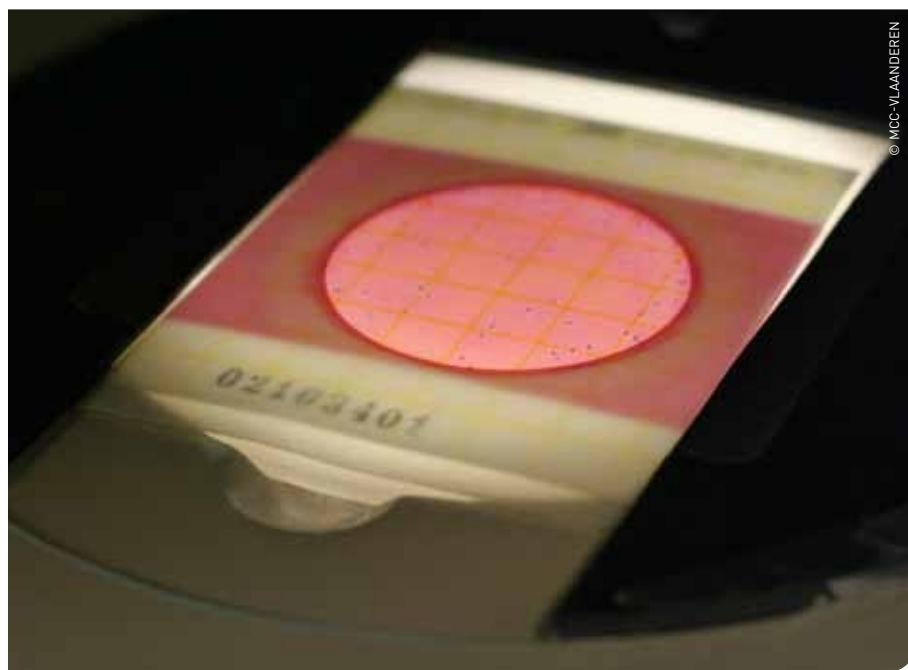
Coligetel en kiemgetal

Er moet steeds voldoende aandacht zijn voor het kiem- en coligetel, maar het moet gezegd dat de melkqualiteit in Vlaanderen doorgaans zeer goed is. Een gemiddeld kiemgetal van 11.000 in Vlaanderen is zeer goed. Stijgt het kiemgetal bij een gelijkblijvend coligetel, dan wijst dat in 95% van de gevallen op een probleem

met de koeling of een te lange koeling. Stijgt het coligetal en gaat na enkele weken of maanden ook het kiemgetal stijgen, dan wijst dit op een probleem van verontreiniging.

Een hoog coligetal (de norm ligt bij 50) kan te maken hebben met een onzorgvuldige voorbehandeling of een slechte reiniging van de koeltank. In zeer zeldzame gevallen kan ook een chronisch besmette koe het coligetal in de koeltank doen stijgen. De reiniging van de koeltank moet starten aan een watertemperatuur van 80 °C en mag niet onder 40 °C dalen. Die temperatuur halen sommige bedrijven niet door problemen met de warmwatervoorziening. Alleen industriële boilers zijn hiervoor geschikt.

.....
Zowel bij klinische als subklinische mastitis is bacteriologisch onderzoek van een melkstaal zinvol.
.....



Een hoog coligetal kan te maken hebben met een onzorgvuldige voorbehandeling of een slechte reiniging van de koeltank.

Vaarzenmastitis

Vaarzen kunnen al op de leeftijd van 6 maanden besmet zijn. Indien er op het melkveebedrijf problemen zijn met vaarzenmastitis, is het belangrijk te weten om welke kiemen het gaat. Het loont de moeite om jonge dieren en drachtige vaarzen in een hygiënische en comforta-

bele omgeving te huisvesten. Pas een effectieve vliegenbestrijding toe gedurende het weideseizoen. Hiervoor kan je gebruik maken van oorplaatjes met insecticiden; het is hierbij zeker aan te raden om eentje in beide oren aan te brengen. Zorg ervoor dat de dieren ook tegen het einde van het weideseizoen nog beschermd zijn, rekening houdend met het feit dat dergelijke oorplaatjes 4 maanden werken. Een bijkomende behandeling is aan te raden. Houd vaarzen uit natte weiden. Voorkom een tekort aan mineralen en vitamines. Beperk uieroedeem. Voorkom het zuigen van kalveren en vaarzen en vermijd stress bij afkalven en moeilijke kalvingen. Het tijdelijk behandelen van drachtige vaarzen met antimicrobiële middelen vóór het afkalven kan alleen bij substantiële problemen én steeds in overleg met de bedrijfsdierenarts én samen met een optimalisatie van het vaarzenmanagement.

Als er problemen zijn met klinische uierontstekingen tijdens de eerste 100 dagen van de lactatie, dan ligt de oorzaak vaak in de droogstand. Je kan dan het best controleren of het gebruikte droog-

zetantibioticum is afgestemd op de gemiddelde droogstandsduur én op de op je bedrijf aanwezige ziekteverwekkers. Daarnaast heeft het gebruik van een interne tepelafsluiter (*teat sealer*) een positieve invloed op het aantal klinische uierontstekingen in het begin van de lactatie.

Bij koeien die aan welbepaalde criteria voldoen, kan je ervoor kiezen deze zonder antibiotica droog te zetten (dit noemt men selectief droogzetten). Hierbij kan je wel gebruik maken van een interne tepelafsluiter; die bevat immers geen antibioticum. De criteria waarbij je een selectieve droogstandtherapie kan overwegen, zijn: een gemiddeld tankcelgetal lager dan 150.000 en een individueel celgetal lager dan 150.000 gedurende de gehele voorafgaande lactatieperiode; op kwartierniveau minder dan 100.000 cellen kort voor het droogzetten (maximaal 7 dagen voorafgaand aan het droogzetten); tijdens de voorafgaande lactatieperiode mag de koe geen klinische uierontsteking hebben gehad. Je kan een bacteriologisch melkonderzoek op kwartierniveau doen en daaruit moet blijken dat er geen ziekteverwekkers aanwezig zijn kort voor het droogzetten (maximaal 7 dagen voorafgaand aan het droogzetten). Er loopt een proefproject waarbij de veehouders met een draagbare celgetalmeter de infectietoestand (het celgetal) bij het droogzetten precies in beeld krijgen.

Indien er bij meer dan 20% van de melkkoeien een slechte speenconditie wordt opgemerkt, is het raadzaam om een dynamische (natte) meting van de melkmachine aan te vragen bij MCC-Vlaanderen. Hierbij worden heel wat parameters tijdens het melkproces gecontroleerd.

Vetgehalte, eiwit en ureum

Koen Lommelen onderschreef ook nog het belang van de gehalten. Hij rekende voor dat een verschil van 0,1° vetgehalte voor een bedrijf van 600.000 l een verschil geeft in melkgeld van een kleine 1600 euro. Een verschil van 0,1° eiwit voor een bedrijf van deze omvang is goed voor ongeveer 2800 euro. Hogere gehalten brengen een paar duizend euro meer op; natuurlijk staan daar ook kosten tegenover van voeding, genetica ... Overigens mag, tot afschaffing van het quotum, het toegekende vetquotum niet worden overschreden.

De vet-eiwitverhouding is een aandachtspunt. Een verhouding van 1,15 is prima. Een verhouding in de richting van 1/1 wijst op problemen met de voeding vaak bij het begin van de lactatie. Ureum heeft niet zozeer met de melkkwaliteit, maar wel met de voeding en met de kwaliteit van de kuil te maken. Het ureumgetal ligt idealiter tussen 200 en 300. Een waarde van 400 en meer kan problemen met de vruchtbaarheid geven. Een waarde beneden 200 wijst op een overmaat aan energie ten opzichte van eiwit. ■